

Program Usuwania Azbestu
i Wyrobów Zawierających Azbest
dla Gminy Lubraniec
na lata 2012 - 2032

Zamawiający:

Urząd Miejski w Lubrańcu
ul. Brzeska 49
87 – 890 Lubraniec

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60-583 Poznań

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Lubraniec na lata 2012 - 2032

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Masiota
mgr Joanna Walkowiak
mgr Sylwia Turowska

Sierpień, 2012 r.

SPIS TREŚCI:

1	POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	5
2	PODSTAWY PRAWNE	7
3	AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	10
4	CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBRANIEC	12
5	INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST NA TERENIE GMINY LUBRANIEC	13
6	SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST NA TERENIE GMINY LUBRANIEC	19
7	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU DLA GMINY LUBRANIEC	22
8	HARMONOGRAM ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ	25
9	FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST	28

Załączniki

Spis skrótów:

POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu

PUIWZA lub Program – Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

BOŚ – Bank Ochrony Środowiska

Wszelkiego rodzaju obliczenia kosztów związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest były dokonywane w arkuszu kalkulacyjnym EXCEL, skąd mogą wynikać błędy zaokrągleń

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U.2004 r., nr 3, poz. 20 z późn. zm.), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania. Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie ok. 30 lat. W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urzędów oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych. Najważniejsza jednak, wydaje się być możliwość wsparcia finansowego działań, przez państwo i samorząd.

Celem programu jest wskazanie mieszkańcom Gminy szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie człowieka, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Lubraniec oraz wyznaczenie zadań w długookresowym procesie eliminowania wyrobów zawierających azbest z użytkowania. Wszystkie te działania przyczyniają się do stworzenia właściwych warunków życia obecnych i przyszłych pokoleń. Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z głównymi założeniami programu ogólnopolskiego.

Zarówno Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Lubraniec, jak i **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032** opierają się na następujących celach:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

1. Zadania legislacyjne;
2. Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii usuwania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;

3. Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;
4. Monitoring realizacji *Programu* w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
5. Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Ponadto „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” określił następujące zadania na poziomie lokalnym (na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy: powiatowy i gminny).

Samorząd gminny:

- a) gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
- b) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- c) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
- d) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*;
- e) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- f) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- g) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- h) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*;
- i) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy:

- a) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- b) współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- c) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*;
- d) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- e) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- f) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*;
- g) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest i sposób postępowania z nimi stanowią przede wszystkim:

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 3, poz. 20, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. 2010 r. nr 243, poz. 1623);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2010 r. nr 185, poz. 1243, z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 r. nr 100, poz. 1085, z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 r. nr 199, poz. 1671, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. 2004 r. nr 92, poz. 881 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012 r. nr 0, poz. 391.);

10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 r. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. 2004 r. nr 183, poz. 1896)
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005 r. nr 13, poz. 109)
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 r. nr 33, poz. 166)
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2002 r. nr 217, poz. 1833, z późn. zm.)
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. 2002 r. nr 191, poz. 1595)
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r. nr 71, poz. 649, z późn. zm.)
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005 r. nr 216, poz. 1824)
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 r. nr 112, poz. 1206)
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010 r. nr 249, poz. 1673)
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz. U. 2010 r. nr 249, poz. 1674)
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2002 r. nr 122, poz. 1055)
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2009 r. nr 124 poz. 1033)

14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 r. nr 16 poz. 87)
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. 2002 r. nr 220, poz. 1858 z późn. zm.)
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. 2003 r. nr 61, poz. 549, z późn. zm.)
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. 2011, nr 298, poz. 1771)
18. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. 2002 r. nr 108, poz. 953, z późn. zm.)
19. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 r. nr 236, poz. 1986)
20. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 r. nr 237, poz. 2011, z późn. zm.)
21. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 r. nr 120, poz. 1126)
22. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 r. nr 8 poz. 31).

Pozostałe:

1. Konwencja nr 162 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu z dnia 24 czerwca 1986 r. (proces ratyfikacji przez Polskę jest w toku postępowania)
2. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1 - 98; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 001, str. 27 - 31)
3. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. U. L 262 z 27.9.1976, str. 201 - 203; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 13 Tom 003 P. 317 - 319)
4. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy

- 80/1107/EWG) (Dz. U. L 263 z 24.9.1983, str. 25 - 32; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 05 Tom 01 P. 264 - 272)
5. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. U. L 85 z 28.3.1987, str. 40 - 45; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 13 Tom 008 P. 269 – 274)
 6. Dyrektywa Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych (Dz. U. L 377 z 31.12.1991, str. 20 - 27;Polskie wydanie specjalne: Rozdział 15 Tom 02 P. 78 - 86)
 7. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. U. L 182 z 16.7.1999, str. 1 - 19; Polskie wydanie specjalne: Rozdział 15 Tom 04 P. 228 - 246)
 8. Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz. U. L 114 z 27.4.2006, str. 9 - 21)
 9. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1013/2006 z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. WE L 190, z 12.07.2006, str. 1).

Powyższe ustawy, rozporządzenia oraz *program* dostępne są na stronach internetowych odpowiednich ministerstw, w Internetowym Systemie Aktów Prawnych - <http://isip.sejm.gov.pl>, na stronie internetowej Bazy Azbestowej – www.bazaazbestowa.pl oraz na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>.

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Wykorzystanie azbestu rozpoczęło się w czasach historycznych, zaś przemysłowe od początku XX wieku. Właściwości azbestu: niepalność, odporność na chemikalia, wytrzymałość mechaniczna oraz łatwość łączenia np. z cementem spowodowały, że azbest w Polsce wykorzystywano przede wszystkim przy produkcji popularnego „eternitu” (czyli falistej płyty azbestowo-cementowej do krycia dachów), budowy ścianek działowych, papy, rur wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, do budowy przewodów kominowych, kocy gaśniczych, ubrań ognioodpornych stosowanych np. w hutnictwie, ratownictwie przemysłowym, straży pożarnej i innych. Azbest stosowano także do produkcji tynków i izolacji, niektórych typów kuchenek elektrycznych, szczęk hamulcowych, podkładek pod gorące naczynia, ciepłarek i suszarek laboratoryjnych, itp. Wyroby zawierające azbest sklasyfikowano w dwóch klasach:

- **KLASA I** – to tzw. wyroby „miękkie” lub słabo spoiste, zawierające powyżej 25 % azbestu, mała ilość lepiszcza i gęstość objętościowa mniejsza niż 1 000 kg/m³. Do tej grupy zaliczamy m. in. koce gaśnicze, materiały i wykładziny cierne. Same wyroby ulegają łatwo uszkodzeniom mechanicznym, powodując znaczną emisję włókien do otoczenia.
- **KLASA II** – to tzw. wyroby „twarde” o zawartości azbestu poniżej 20 %. Do tej grupy zalicza się m. in. rury wodociągowe, kanalizacyjne czy popularny „eternit”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 r. nr 112, poz. 1206) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne z przypisanymi następującymi kodami klasyfikacyjnymi:

- 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Sam azbest, to włókniste minerały krzemianowe występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników chemicznych i fizycznych. Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, ciecie, itp.) wyrobów zawierających azbest. Wówczas uwalniane są do powietrza drobinki, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia. Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących papierosy. Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą. Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre drobinki drażnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej, W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego. Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien. Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej,
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc,
- międzybłonniaków opłucnej i otrzewnej.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBRANIEC

Gmina Lubraniec położona jest w województwie kujawsko – pomorskim, w powiecie włocławskim i zajmuje powierzchnię 148,18 km². Siedzibą władz Gminy jest Miasto Lubraniec.

Według danych GUS za rok 2010 (brak nowszych danych) Gminę Lubraniec zamieszkiwało 9 846 osób, z czego 3 130 to mieszkańcy Miasta.

Przez teren Gminy Lubraniec przebiega droga wojewódzka nr 270.

Obszar Gminy Lubraniec położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i mezoregionu Pojezierze Kujawskie. Ukształtowanie terenu jest monotonne. Najbardziej urozmaicający element stanowi dolina rzeki Zgłowiączki i Lubieniec. Wzdłuż ich dolin (rzeka Lubieniec dolny odcinek) występują terasy kemowe.

W granicach Gminy najczęściej występują cztery grupy typologiczne gleb: gleby bielcowe, „czarne ziemie”, gleby brunatne oraz gleby bagienne, zajmujące mniejsze przestrzenie.

Gmina Lubraniec położona jest w dorzeczu Wisły. Teren Gminy jest odwadniany przez rzekę Zgłowiączkę i jej dopływy. Większymi i ważniejszymi prawobrzeżnymi dopływami Zgłowiączki są Kocięca, która uchodzi do niej we wsi Zgłowiączka oraz Lubieniec (Chodeczka). Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne „oczka” wodne, drobne zagłębienia bezodpływowe z małymi jeziorami i stawkami lub podmokłymi torfowiskami i zabagnieniami oraz zbiorniki powstałe w wyniku eksploatacji piasków w rejonie Biernatki – Siarczyce. Północno - zachodnia część Gminy leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 144. Dla zbiornika wyznaczony został Obszar Wysokiej Ochrony (OWO).

Średnia roczna temperatura na terenie Gminy wynosi 8,2 °C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, dla którego średnia temperatura wynosi 18 °C, natomiast najzimniejszym styczeń/luty, dla którego średnia temperatura wynosi -2,5 °C. Cecha charakterystyczna klimatu są niskie opady atmosferyczne. Średni roczny opad nie przekracza wartości 500 mm. Okres wegetacyjny trwa średnio 210 – 220 dni w roku

Na terenie Gminy Lubraniec występuje projektowany obszar sieci Natura 2000 – Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki. Do najbardziej wartościowych cech obszaru należy zaliczyć obecność słonych łąk. Mają one znaczenie w skali zarówno regionu, jak i kraju. Występowanie słonych łąk zwiększa różnorodność i heterogeniczność rolniczego krajobrazu Kujaw. W ich obrębie występuje grupa rzadkich halofilnych gatunków roślin. Pomędzy roślinnością słonolubną i innymi komponentami ekosystemu (owady, grzyby) tworzą się specyficzne powiązania troficzne i rozwojowe. Na pozostałych łąkach spotyka się również rzadkie składniki flory regionu i kraju. Do utrzymania typowo wykształconych słonych łąk – a także innych typów łąk - niezbędne jest ekstensywne użytkowanie łąkarsko - pasterskie, dlatego brak użytkowania jest jednym z bardziej istotnych czynników zagrożeń dla tego obszaru. Do innych zagrożeń można zaliczyć tu jeszcze obniżanie poziomu wody, a także eutrofizację i zanieczyszczanie wód.

Ponadto na terenie Gminy występują pomniki przyrody, zabytkowe zespoły parkowo - dworskie oraz lasy ochronne.

5. INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY LUBRANIEC

Na terenie Gminy Lubraniec w roku 2012 została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, która polegała na ankietyzacji mieszkańców Gminy.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie Gminy Lubraniec znajduje się ok. 407 981,5 m² wyrobów zawierających azbest.

Azbest występuje na 1 329 posesjach znajdujących się na terenie Gminy Lubraniec. Oszacowano, że do końca 2032 roku z terenu Gminy poddane będzie unieszkodliwieniu ok. 4 487,8 Mg azbestu. W tym :

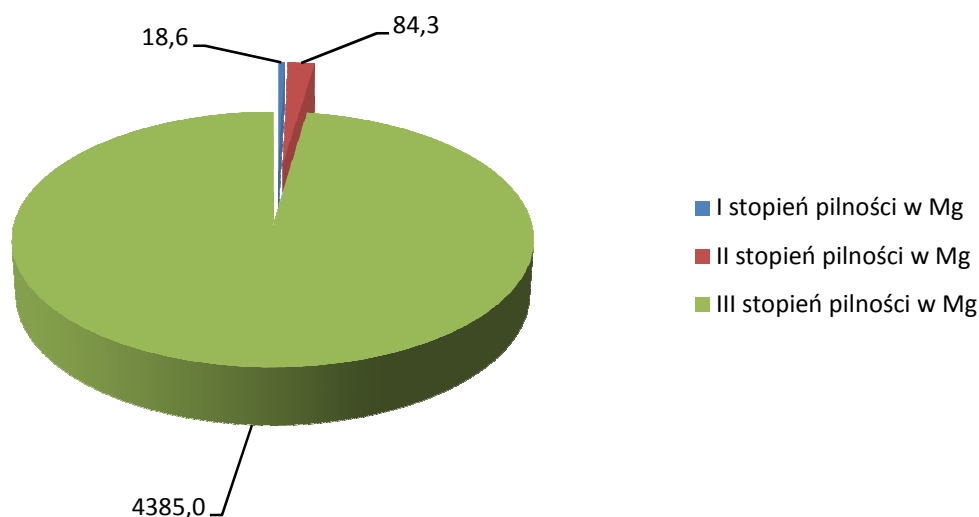
- 18,6 Mg I stopnia pilności;
- 84,3 Mg II stopnia pilności;
- 4 385,0 Mg III stopnia pilności.

**Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Lubraniec
– zestawienie ogólne**

Tabela 1

Ilość posesji	Ilość odpadów azbestowych w Mg	I stopień w Mg	II stopień w Mg	III stopień w Mg
1 329	4 487,8	18,6	84,3	4 385,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Wykres 1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu na terenie Gminy Lubraniec wg stopnia pilności w Mg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

**Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest
na terenie Gminy Lubraniec**

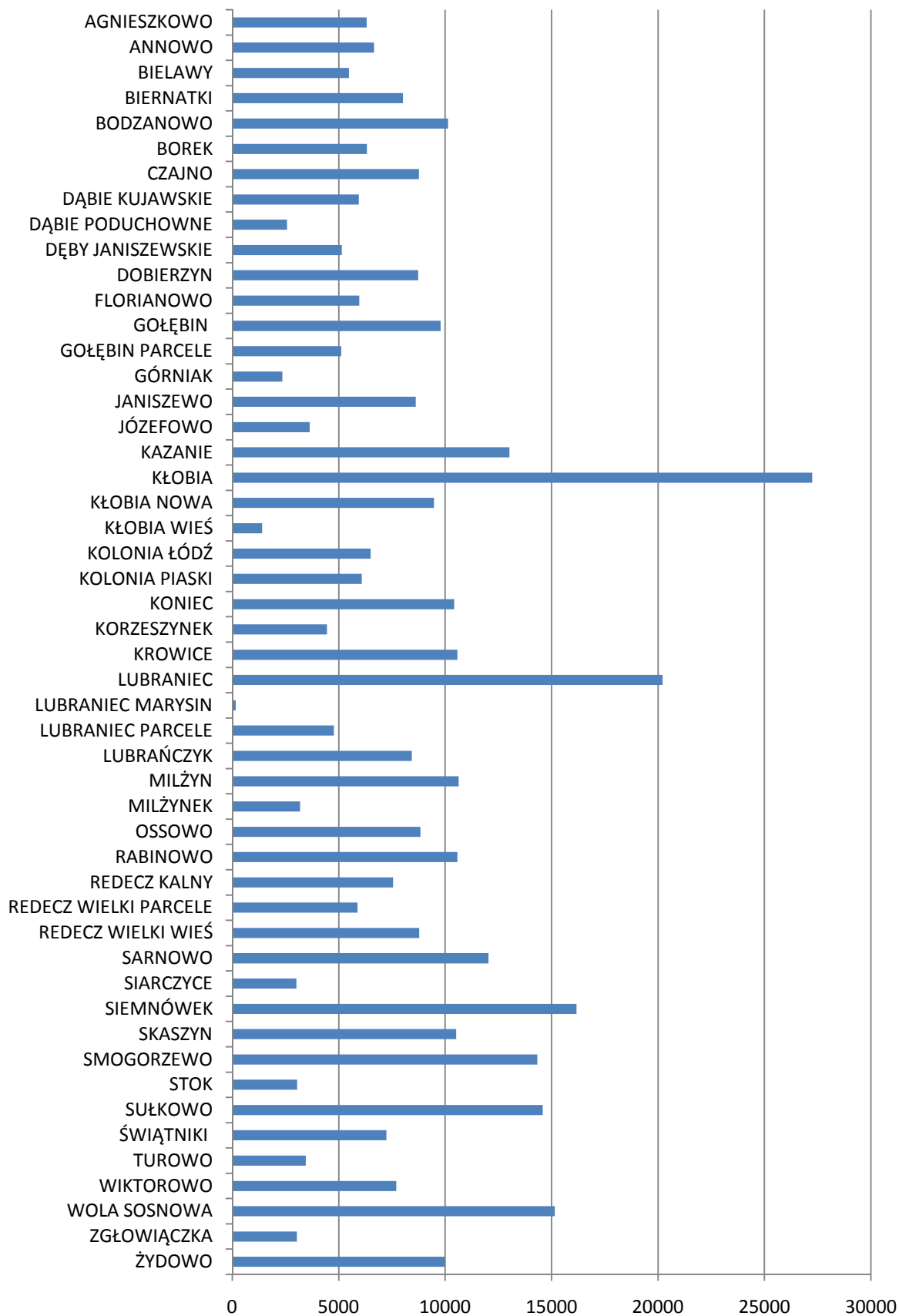
Tabela 2

Lp.	miejsowość	Ilość posesji	Ilość azbestu ogółem w m ²	Ilość azbestu ogółem w Mg	I stopień pilności w m ²	I stopień pilności w Mg	II stopień pilności w m ²	II stopień pilności w Mg	III stopień pilności w m ²	III stopień pilności w Mg
1	AGNIESZKOWO	22	6 313,0	69,4	0,0	0,0	205,0	2,3	6 108,0	67,2
2	ANNOWO	19	6 655,0	73,2	0,0	0,0	0,0	0,0	6 655,0	73,2
3	BIELAWY	13	5 474,0	60,2	0,0	0,0	0,0	0,0	5 474,0	60,2
4	BIERNATKI	26	8 015,0	88,2	714,0	7,9	300,0	3,3	7 001,0	77,0
5	BODZANOWO	39	10 135,0	111,5	0,0	0,0	356,0	3,9	9 779,0	107,6
6	BOREK	27	6 327,0	69,6	0,0	0,0	0,0	0,0	6 327,0	69,6
7	CZAJNO	26	8 765,0	96,4	0,0	0,0	100,0	1,1	8665,0	95,3
8	DĄBIE KUJAWSKIE	34	5 939,5	65,3	0,0	0,0	665,0	7,3	5 274,5	58,0
9	DĄBIE PODUCHOWNE	7	2 571,0	28,3	0,0	0,0	180,0	2,0	2 391,0	26,3
10	DĘBY JANISZEWSKIE	17	5 140,0	56,5	0,0	0,0	0,0	0,0	5 140,0	56,5
11	DOBIERZYN	25	8 732,0	96,1	0,0	0,0	0,0	0,0	8 732,0	96,1
12	FLORIANOWO	21	5 971,0	65,7	0,0	0,0	0,0	0,0	5 971,0	65,7
13	GOŁĘBIN	14	9 782,0	107,6	100,0	1,1	300,0	3,3	9 382,0	103,2
14	GOŁĘBIN PARCELE	19	5 124,0	56,4	0,0	0,0	150,0	1,7	4 974,0	54,7
15	GÓRNIAK	18	2 346,0	25,8	0,0	0,0	110,0	1,2	2 236,0	24,6
16	JANISZEWO	26	8 613,0	94,7	0,0	0,0	360,0	4,0	8 253,0	90,8
17	JÓZEFOWO	13	3 639,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 639,0	40,0
18	KAZANIE	32	13 016,0	143,2	312,0	3,4	1331,0	14,6	11 373,0	125,1
19	KŁOBIA	39	27 240,0	299,6	0,0	0,0	0,0	0,0	27 240,0	299,6
20	KŁOBIA NOWA	26	9 472,0	104,2	30,0	0,3	495,0	5,4	8 947,0	98,4
21	KŁOBIA WIEŚ	6	1 396,0	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1 396,0	15,4
22	KOLONIA ŁÓDŹ	24	6 497,0	71,5	0,0	0,0	72,0	0,8	6 425,0	70,7
23	KOLONIA PIASKI	17	6 084,0	66,9	0,0	0,0	0,0	0,0	6 084,0	66,9
24	KONIEC	32	10 421,0	114,6	80,0	0,9	0,0	0,0	10 341,0	113,8
25	KORZESZYNEK	17	4 451,0	49,0	0,0	0,0	192,0	2,1	4 259,0	46,8
26	KROWICE	38	10 575,0	116,3	120,0	1,3	0,0	0,0	10 455,0	115,0
27	LUBRANIEC	131	20 209,0	222,3	0,0	0,0	390,0	4,3	19 819,0	218,0
28	LUBRANIEC MARYSIN	1	162,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	162,0	1,8
29	LUBRANIEC PARCELE	17	4 773,0	52,5	0,0	0,0	120,0	1,3	4 653,0	51,2
30	LUBRAŃCZYK	20	8 427,00	92,7	0,0	0,0	42,0	0,5	8 385,0	92,2
31	MILŻYŃ	48	10 630,0	116,9	0,0	0,0	0,0	0,0	10 630,0	116,9
32	MILŻYNEK	8	3 182,0	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 182,0	35,0
33	OSSOWO	40	8 839,0	97,2	226,0	2,5	15,0	0,2	8 598,0	94,6
34	RABINOWO	34	10 575,0	116,3	0,0	0,0	430,0	4,7	10 145,0	111,6
35	REDECZ KALNY	28	7 549,0	83,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 549,0	83,0
36	REDECZ WIELKI PARCELE	23	5 888,0	64,8	0,0	0,0	75,0	0,8	5 813,0	63,9
37	REDECZ WIELKI WIEŚ	34	8 779,0	96,6	0,0	0,0	0,0	0,0	8 779,0	96,6
38	SARNOWO	35	12 040,0	132,4	0,0	0,0	0,0	0,0	12 040,0	132,4
39	SIARCZYCE	12	3 008,0	33,1	6,0	0,1	0,0	0,0	3 002,0	33,0

Tabela 2 **Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest
na terenie Gminy Lubraniec**

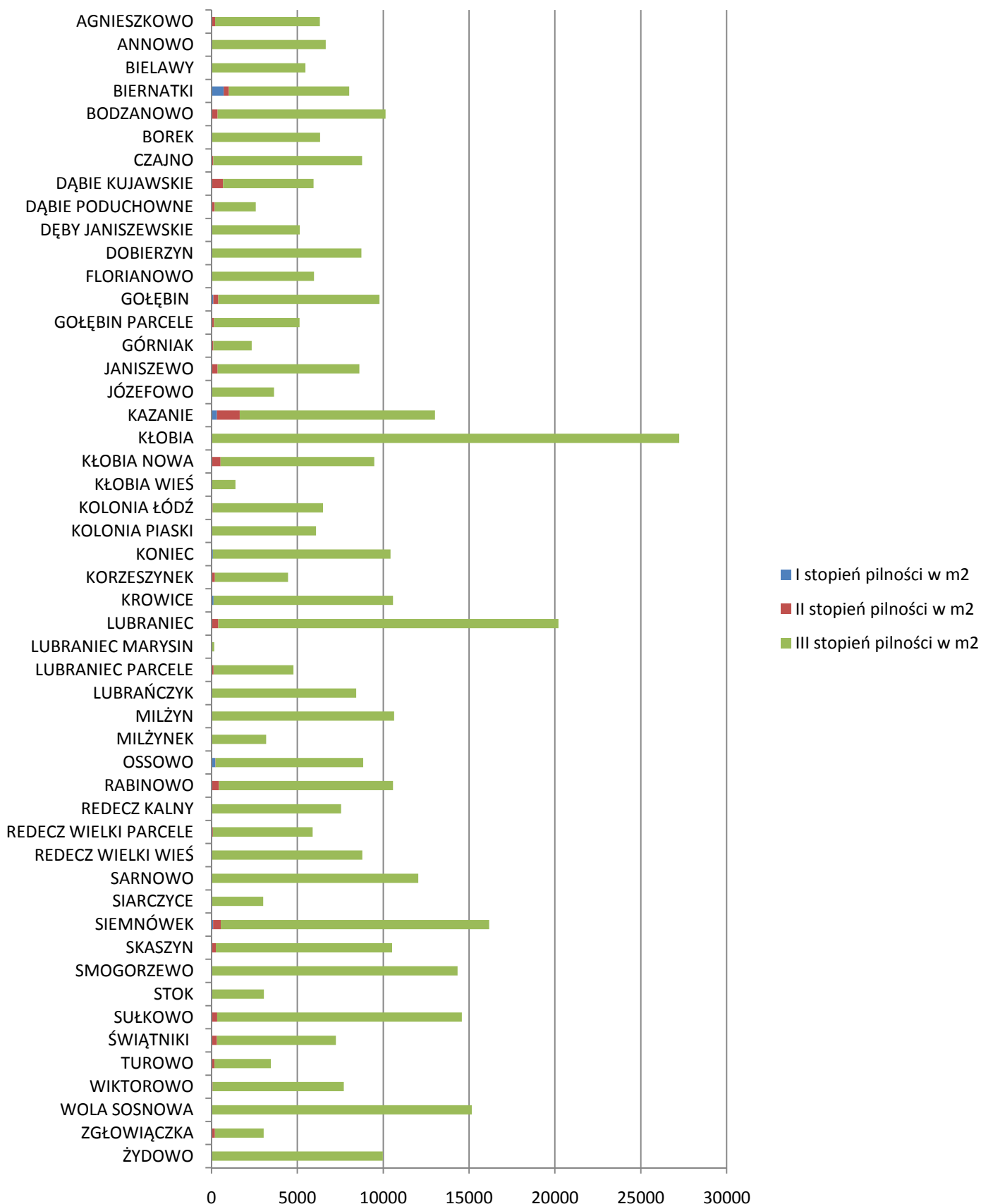
40	SIEMNÓWEK	48	16 171,0	177,9	90,0	1,0	455,0	5,0	15 626,0	171,9
41	SKASZYN	35	10 520,0	115,7	10,0	0,1	245,0	2,7	10 265,0	112,9
42	SMOGORZEWO	18	14 328,0	157,6	0,0	0,0	0,0	0,0	14 328,0	157,6
43	STOK	15	3 049,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3 049,0	33,5
44	SUŁKOWO	38	14 584,0	160,4	0,0	0,0	327,0	3,6	14 257,0	156,8
45	ŚWIĄTNIKI	15	7 244,0	79,7	0,0	0,0	310,0	3,4	6 934,0	76,3
46	TUROWO	13	3 455,0	38,0	0,0	0,0	176,0	1,9	3 279,0	36,1
47	WIKTOROWO	23	7 705,0	84,8	0,0	0,0	60,0	0,7	7 645,0	84,1
48	WOLA SOSNOWA	43	15 152,0	166,7	0,0	0,0	0,0	0,0	15 152,0	166,7
49	ZGŁOWIĄCZKA	17	3 039,0	33,4	0,0	0,0	200,0	2,2	2 839,0	31,2
50	ŻYDOWO	36	9 980,0	109,8	0,0	0,0	0,0	0,0	9 980,0	109,8
	razem	1 329	407 981,5	4 487,8	1 688,0	18,6	7 661,0	84,3	398 632,5	4 385,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Wykres 2. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² ogółem w poszczególnych miejscowościach Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Wykres 3. Ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² wg poszczególnych kategorii stopnia pilności wymiany w poszczególnych miejscowościach Gminy Lubraniec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Na terenie Gminy Lubraniec najwięcej azbestu znajduje się w miejscowościach: Kłobia i Lubraniec – ponad 200 Mg. Najmniej natomiast na w miejscowości: Lubraniec Marysin – niecałe 10 Mg.

Tabela 3 Inwentaryzacja ilości azbestu wg stopnia pilności wymiany

Gmina Lubraniec	I stopień	II stopień	III stopień
Razem m ²	1 688	7 661	398 632,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Na terenie Gminy Lubraniec do III stopnia pilności wymiany zaliczone zostało ok. 97,7 % ogólnej ilości wyrobów azbestowych. Ilość ta w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać poddana ponownej ocenie pod względem zaliczenia jej do danego stopnia pilności wymiany.

Azbest II stopnia pilności wymiany stanowi ok. 1,9 % ogólnej ilości zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do I roku.

Na terenie Gminy Lubraniec zinwentaryzowano 0,4 % wyrobów azbestowych ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymiana wymagana jest bezzwłocznie.

Ponadto na terenie Gminy Lubraniec znajduje się ok. 4.5 km rur azbestowo - cementowych w sieci wodociągowej (Annowo - długość 2.7 km, Redecz Kalny - długość 1.7 km, Lubraniec ulica Szkolna 0.1 km).

Według rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 r. nr 8 poz. 31):

§ 2. 1. Dopuszcza się:

- 1) wyroby zawierające azbest wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r.;

Oraz Art. 7 ust. 1, 2 i 3:

§ 7. 1. Rury azbestowo - cementowe i elementy wyłączonych z użytkowania instalacji sieci: ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych zawierających rury azbestowo – cementowe, zainstalowane przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, zwane dalej „rurami azbestowo – cementowymi”, pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych z zastrzeżeniem ust. 2;

2. Rury azbestowo – cementowe mogą być pozostawione w ziemi w przypadku, gdy ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych, w szczególności gdy rury azbestowo – cementowe są położone poniżej użytkowanych instalacji;
3. Pozostawienie w ziemi, w przypadku spełnienia warunków określonych w ust. 1, rur azbestowo - cementowych wymaga oczyszczenia z wyrobów zawierających azbest miejsc

usytuowania studzienek rewizyjnych i innych elementów infrastruktury, gdzie jest możliwy kontakt człowieka z wyrobami zawierającymi azbest.

6. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY LUBRANIEC

Do 2032 roku należy z terenu Gminy Lubraniec usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Nie będzie to możliwe bez finansowego wsparcia osób fizycznych – właścicieli, zarządców, użytkowników – obiektów zawierających wyroby z azbestu. Pomoc finansową należy zapewnić zwłaszcza w części dotyczącej transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz w miarę posiadanych środków, demontażu pokryć dachowych. Koszty te zostały oszacowane w oparciu o uśrednione ceny usługi zdjęcia poszycia dachowego, transportu oraz unieszkodliwiania na składowisku.

Inwentaryzacja przeprowadzona w roku 2012 na terenie Gminy Lubraniec wykazała, że azbest i wyroby zawierające azbest występują na terenie 1 321 posesji. Łącznie na terenie Gminy Lubraniec zinwentaryzowano 407 981,5 m² (4 487,8 Mg) wyrobów azbestowych.

Do obliczeń kosztów likwidacji azbestu z terenu Gminy posłużono się wskaźnikami uzyskanymi na podstawie konsultacji z przedsiębiorcami zajmującymi się demontażem i transportem azbestu oraz zarządzającymi składowiskami odpadów niebezpiecznych. Do obliczeń wzięto pod uwagę uśrednioną stawkę opłat za unieszkodliwianie (składowanie) na wszystkich proponowanych składowiskach.

Jedna płyta eternitowa waży ok.: 11 kg (wg Bazy Azbestowej, jednak biorąc pod uwagę, praktyczne uwarunkowania i pozyskane informacje od firm zajmujących się demontażem pokryć dachowych – azbestowych waga ta jest znacznie zaniżona)

Koszt utylizacji 1 płyty eternitowej wynosi ok.: 6,87 zł

Koszt unieszkodliwienia 1 Mg odpadów zawierających azbest wynosi ok.: 389 zł

Średni koszt demontażu azbestu wynosi ok. 9 zł/m²

Średni koszt za km transportu przyjęto ok. 3,64 zł/km.

Należy brać pod uwagę szacunkową metodę prowadzenia inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie Gminy Lubraniec polegającą na „liczeniu ilości płyt eternitowych pokrycia dachowego”. W tej sytuacji dane inwentaryzacyjne podane w m² określają, tak naprawdę, ilość płyt eternitowych w sztukach. Można więc przyjąć, że ilość płyt = ilość m².

Szacuje się, że łącznie na terenie Gminy Lubraniec występuje ok. 4 469,3 Mg wyrobów azbestowych.

407 981,5 m² * 0,011 Mg = 4 487,8 Mg

Koszt utylizacji wszystkich wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie Gminy Lubraniec w przybliżeniu będzie wynosił 1 795 119 zł (4 487,8 Mg x 400 zł).

Z uwagi na brak na terenie Gminy Lubraniec, a nawet powiatu włocławskiego składowiska odpadów niebezpiecznych, należy liczyć się z kosztami transportu zdemontowanych płyt eternitowych (azbestu).

Na terenie województwa kujawsko - pomorskiego odpady azbestowe mogą być deponowane na 2 składowiskach:

- 1) na terenie składowiska odpadów niebezpiecznych w Małociechowie w Gm. Pruszcz, powiat świecki. Składowisko to znajduje się w odległości ok. 139 km od Miasta Lubraniec (mierzonej wg trasy dojazdu od Miasta Lubraniec)

Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Małociechowie

Kierownik składowiska – p. Jan Koszowski (tel. kom. 668 806 219)

Zarządzający obiektem – firma EKO-POL

ul. Dworcowa 9, 86 – 120 Pruszcz, tel. (52) 33 08 065

Cena ustalana indywidualnie w zależności od ilości dostarczanych odpadów

- 2) na terenie składowiska odpadów niebezpiecznych w miejscowości Bycz - Teodorowo w Gm. Piotrków Kujawski, powiat radziejowski. Składowisko to znajduje się w odległości ok. 27 km od Miasta Lubraniec (mierzonej wg trasy dojazdu od Miasta Lubraniec)

Składowisko odpadów Bycz – Teodorowo

UTYLIZACJA ODPADÓW Zakład Instalacji Sanitarnych

inż. Władysław Lewandowski

ul. Szybka 30, 88-200 Radziejów

Ceny przyjmowanych odpadów 200 - 400 zł/Mg

(cena przyjęta do obliczeń na potrzeby Programu – 400 zł/Mg)

Do wskazanych w województwie kujawsko - pomorskim składowisk z Miasta Lubraniec jest średnio ok. 83 km (139 km do m. Małociechowo oraz 27 km do m. Bycz - Teodorowo).

Na potrzeby oszacowania kosztów transportu przyjęto cenę 3,64 zł/km. Zatem koszt transportu w jedną stronę z terenu Gminy Lubraniec na składowiska odpadów wynosić będzie **ok. 302 zł** brutto (302,12 zł). Oczywiście zawsze należy brać pod uwagę koszty transportu w 2 strony (wg usług transportowych). W tym wypadku należy przyjąć, że koszt 1 transportu odpadów azbestowych z terenu Gminy Lubraniec będzie wynosił **ok. 604 zł** (204 km w dwie strony: 166 km x 3,64 zł/km = 604,24 zł).

Aby zmniejszyć koszty transportu warto „zorganizować” transport w taki sposób, aby z terenu Gminy Lubraniec wyjeżdżał pełen załadunek. Należy przyjąć dane uzyskane od konkretnego usługodawcy transportu, ale można przyjąć wstępne założenie, że 1 transport „pełnego załadunku” może przemieścić ok. 20 Mg odpadów azbestowych.

Łącznie na terenie Gminy Lubraniec na 1 zinwentaryzowaną posesję przypada średnio ok. 3,4 Mg odpadów azbestowych. Wysuwa się zatem wniosek, że dla zmniejszenia kosztów transportu należy zorganizować jednorazowy transport dla ok. 5 posesji.

1 transport dla 1 właściciela posesji = ok. 604 zł (max 20 Mg);

5 transportów dla 5 właścicieli posesji = ok. 3 020 zł (max 20 Mg).

Najkorzystniejszy:

1 transport dla 5 właścicieli posesji = 604 zł (max 20 Mg).

Koszty transportu zorganizowanego dla jednego właściciela – 120,8 zł (ok. 3,4 Mg/posesję)
(5 nieruchomości x ok. 3,4 Mg/posesję = 16,9 Mg – poniżej 20 kg)

Wymaga to jednak dużej koordynacji prac, uzgodnień i współpracy zarówno z przedsiębiorcami zajmującymi się demontażem i transportem, ale głównie z właścicielami nieruchomości.

Należy zaznaczyć jednak, że są to średnie koszty i mogą się różnić od kosztów właściwych. Koszty właściwe ustala się w oparciu o wiele czynników i zakres prowadzonych prac.

Podsumowując:**Szacunkowe koszty związane z demontażem i unieszkodliwieniem
wyrobów azbestowych****Tabela 4**

Lp.	Proces	Jednostka miary	Szacunkowa Ilość	Szacunkowy koszt w latach 2012 - 2032 [zł]	% udział kosztów
1.	Demontaż	9 zł/m ²	407 981,5 m ²	3 671 934	58,3
2.	Transport	3,64 zł/km	- max* - 166 km x 1 332 transportów - min – 166 km x ok. 224 transportów	Max*802 716 (różnica: 667 420) Min 135 296	12,7
3.	Unieszkodliwianie	400 zł/1Mg	4 487,8 Mg	1 795 119	28,5
4.	Edukacja - Informacja	1 500 zł/rok	21 lat	31 500,00	0,5
5.	Razem:			6 301 168	100,00

*wartość wzięta do obliczeń;

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej z 2012 roku

Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek prac remontowo - budowlanych przez samych właścicieli nieruchomości nie posiadających odpowiedniego przeszkolenia. Na prowadzenie demontażu i transportu odpadów azbestowych mają pozwolenie odpowiednie podmioty o których informację Gmina Lubraniec powinny upowszechnić i udostępnić posiadaczom azbestu. Należy do tego celu wykorzystać możliwe media, np. w postaci informacji na <http://www.bip.lubraniec.pl/>, informacji w prasie lokalnej, ulotek informacyjnych do pobrania w Urzędzie Gminy Miejskim w Lubrańcu bądź wysyłki ulotek informacyjnych).

Dodatkowo należałoby obliczyć ewentualny koszt unieszkodliwienia rur azbestowo – cementowych. Wylizanie ewentualnej utylizacji rur zawierających azbest zostały pominięte gdyż na chwilę obecną najbardziej ekonomicznym rozwiązaniem jest pozostawienie rur w ziemi i budowa nowej sieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są

wykorzystywane wyroby zawierające azbest” (Dz. U. 2011 r. nr 8 poz. 31) takie rozwiązanie jest dopuszczalne.

Ewentualne koszty związane są z zakupem materiałów, pracami ziemnymi czy odtworzeniem powierzchni.

7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU DLA GMINY LUBRANIEC

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację na terenie Gminy Lubraniec. Program jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć podczas planowania prac związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest oraz w procesie pozyskiwania środków finansowych na ten cel. Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Lubraniec. Cele zapisane w projekcie Programu dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie działań proekologicznych zarówno przez mieszkańców Gminy, jak i przez jednostkę samorządu.

Założenia programu powinny opierać się na pięciu głównych filarach, które ukazują możliwość rozłożenia w czasie procesu usuwania wyrobów azbestowych, przy jednoczesnym wyeliminowaniu, bądź bardzo znacznym ograniczeniu zagrożeń zdrowia człowieka.

Gmina powinna jak najszybciej uporządkować przepisy w zakresie problematyki azbestowej oraz umożliwić uruchomienie procedur niezbędnych do przyspieszenia procesu oczyszczania Gminy z azbestu.

Działania podejmowane przez Gminę Lubraniec i mające na celu usuwanie azbestu z terenu Gminy oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych powinny dążyć do:

- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest;
- przyśpieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- zwiększenia aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

W przypadku opracowywanych programów konieczne jest prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień projektów tych dokumentów w odniesieniu do jego wpływu na środowisko, ład przestrzenny czy zdrowie człowieka.

Zgodnie z art. 51, ust. 2, pkt.1, lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego Programu był przeprowadzany w powiązaniu z coroczną aktualizacją stanu i jakości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy. W zależności od określonego stopnia pilności wymiany wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy, należy ponownie przeprowadzić ocenę wyrobów zawierających azbest.

W przypadku kiedy azbest został oceniony jako I stopień pilności wymiany wymaga się jego bezzwłocznego usunięcia. W tym przypadku priorytetowym zadaniem Gminy Lubraniec powinno być dotarcie do właścicieli posesji, na których znajduje się azbest I

stopnia pilności wymiany i poinformowanie ich o konieczności wymiany, zasadach bezpiecznego demontażu, transportu i unieszkodliwienia oraz możliwościach dofinansowania tego przedsięwzięcia. Po roku od przeprowadzonej inwentaryzacji konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, w przypadku wyrobów zaklasyfikowanych do II stopnia pilności wymiany. W ciągu kolejnych 5 lat należy monitorować stan wyrobów azbestowych zaklasyfikowanych jako III stopień pilności wymiany.

Ponadto co roku obowiązkiem Gminy Lubraniec jest przekazywanie informacji do Urzędu Marszałkowskiego o ilości usuniętego azbestu.

Analiza skutków realizacji postanowień projektu Programu powinna być prowadzona w powiązaniu z corocznymi obowiązkami Gminy Lubraniec w zakresie monitorowania ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Lubraniec.

Ponadto Gmina Lubraniec powinna prowadzić działania edukacyjne oraz kontrolne mające na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. Rozwiązaniami mającymi na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko jest właściwe przeszkolenie mieszkańców, w przypadku kiedy będą samodzielnie demontować wyroby zawierające azbest. Do kwestii ograniczających negatywne oddziaływanie związanych z usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest należą także:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnego usuwania azbestu oraz jego „dzikiego” składowania,
- zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca w czasie realizacji przedsięwzięcia,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Gmina zakłada powierzanie zadań z zakresu usuwania i zagospodarowania odpadów przede wszystkim wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu. Ponadto zbiórka odpadów odbywać się powinna z zastosowaniem specjalistycznych zabezpieczeń, bez możliwości ich przemieszczania się. Zapewnienie prawidłowego postępowania wyeliminuje możliwość ich dostawania się do poszczególnych komponentów środowiska.

**Główne założenia Programu Usuwania Azbestu
i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Lubraniec**

Lp.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	SZCZEGÓŁY
1	<p>Prowadzenie zadań legislacyjnych, mających na celu zharmonizowanie aktów prawa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejscowego, • gminnego (uchwały, regulaminy) <p>z przepisami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z aktami prawa Unii Europejskiej. • krajowymi (POKzA, ustalenia Ministerstwa Gospodarki, NFOŚiGW), • wojewódzkimi (WFOŚiGW) 	<ul style="list-style-type: none"> • uchwała Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest • uchwała regulaminu demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na terenie Gminy w powiązaniu z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy; • uchwała regulaminu w sprawie zasad przyznawania dotacji celowych do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest; • wyznaczenie w Urzędzie Miejskim koordynatora Programu
2	<p>Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych, w celu podnoszenia świadomości i wiedzy na temat wyrobów zawierających azbest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczenie koordynatora Programu i innych pracowników administracji publicznej w szkoleniach dot. realizacji likwidacji azbestu; • organizowanie lokalnych szkoleń informacyjnych i edukacyjnych dla zainteresowanych mieszkańców Gminy w ramach realizacji Programu; • przekazywanie informacji na temat realizacji Programu i regulaminów mieszkańcom Gminy (strona www; ulotki, artykuły prasowe, spotkania, szkolenia, informacje pisemne do konkretnych właścicieli nieruchomości posiadających azbest wg ankiet inwentaryzacyjnych)
3	<p>Prowadzenie zadań mających na celu usuwanie azbestu z zabudowań mieszkalnych i gospodarczych z terenu Gminy oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja likwidacji azbestu z terenu Gminy Lubraniec zgodnie z założeniami Programu, przy założeniu punktów poprzednich • organizacja składania wniosków do Urzędu Miejskiego przez właścicieli azbestu; • organizacja przetargów
4	<p>Prowadzenie monitoringu realizacji Programu w postaci sukcesywnego uzupełniania systemu wojewódzkiej bazy azbestowej oraz dostosowanie systemu w przyszłości do elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na bieżąco należy uzupełniać dane inwentaryzacyjne azbestu na terenie Gminy, (przyjmowanie zgłoszeń i informacji o azbecie na terenie Gminy); • roczne sprawozdania z realizacji Programu (ilość azbestu zebrana i unieszkodliwiona z terenu Gminy); • aktualizacja Programu
5	<p>Należy mieć na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. W razie potrzeby proponuje się współpracę z Ośrodkiem Referencyjnym Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kontrola poprawności działania podmiotów zajmujących się usuwaniem azbestu z terenu Gminy - zwłaszcza demontażem i transportem azbestu z terenu Gminy (ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców).

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo Program określa zasady postępowania przy planowaniu prac związanych z zabezpieczeniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest:

- Na min. 30 dni przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokrycia dachowego właściciel obiektu składa zgłoszenie w Starostwie Powiatowym we Włocławku do Wydziału Ochrony Środowiska i Administracji Budowlanej;
- Właściciel obiektu zleca prace podmiotowi posiadającemu stosowne zezwolenie, wydane przez Marszałka Województwa lub w przypadku osób fizycznych, zgodnie z POKzA, po przejściu odpowiedniego szkolenia, samodzielnie przeprowadza demontaż wyrobów zawierających azbest;
- W terminie co najmniej 7 dni roboczych przed rozpoczęciem robót nastąpić powinno zgłoszenie ich przez wykonawcę Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego we Włocławku, Okręgowemu Inspektorowi Pracy w Bydgoszczy oraz Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej (Wykonawca), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 02.04.04 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 nr 71 poz. 649 z późn. zm.);
- Przedłożenie Burmistrzowi informacji o usuniętych wyrobach zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest;
- Należy pamiętać, że prowadzone prace powinny uniemożliwiać emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie; zdemontowane odpady muszą być codziennie zabezpieczane i magazynowane w niedostępnym dla osób postronnych miejscu;
- Wykonawca robót jest zobowiązany wydać zleceniodawcy pisemne zaświadczenie o prawidłowości prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego; zleceniodawca (właściciel obiektu) zobowiązany jest przechowywać to oświadczenie przez okres co najmniej 5 lat. W przypadku wykonywania prac na zlecenie Gminy, kopia zaświadczenia przekazywana jest właścicielowi nieruchomości.

8. HARMONOGRAM ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

Harmonogram działań realizowanych przez Gminę Lubraniec w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ochrony przed jego szkodliwością przedstawia się następująco:

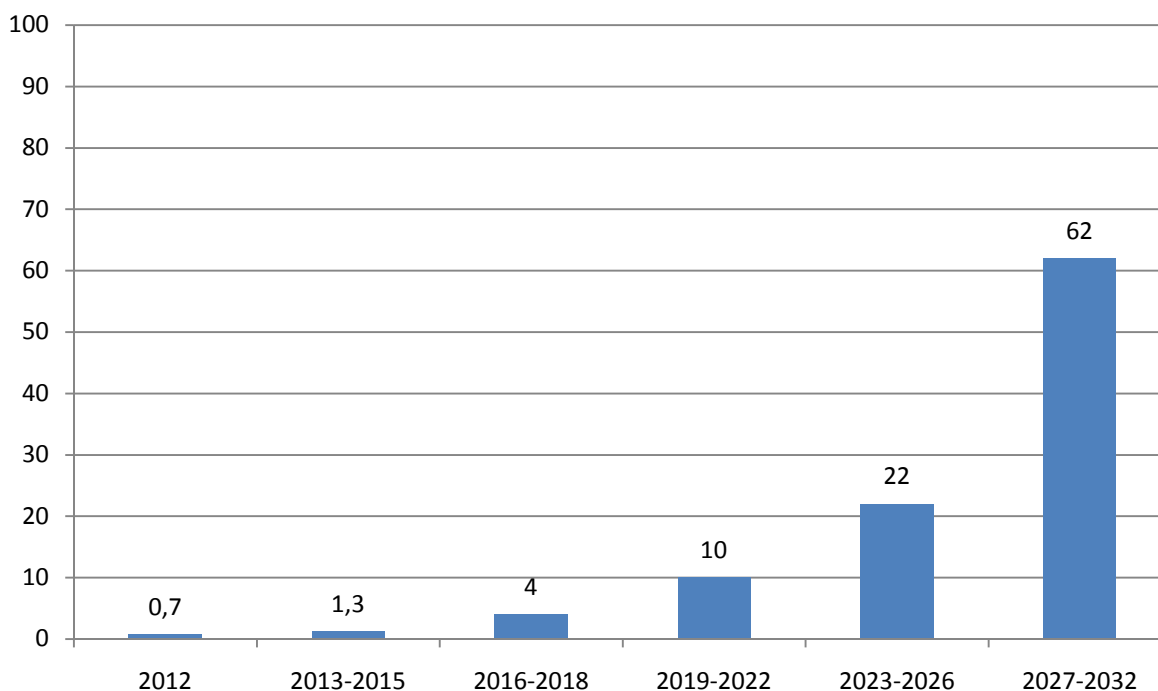
Tabela 6 Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu

Termin realizacji Rok	Opis zadania
2012	Opracowanie programu opartego o pełną inwentaryzację ilości odpadów azbestowych
	Przyjęcie Programu
	Edukacja ekologiczna
	Promocja – informacja prawidłowych zasad gospodarki odpadami azbestowymi na terenie Gminy - zapoznanie z Programem
	Usunięcie 0,7 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2012) Bezwzględne usunięcie azbestu I stopnia pilności
2013 – 2015 3 lata	Aktualizacja ilości odpadów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 1,3 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2012) (średnio 0,4 %/rok).
	Bezwzględne usunięcie azbestu I stopnia pilności Ponowna ocena azbestu II stopnia pilności wymagana w czasie 1 roku
2016 - 2018 3 lata	Aktualizacja ilości odpadów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 4 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za lata 2008 - 2011)(średnio 1,3 %/rok).
	przeprowadzenie ponownej oceny stanu azbestu III stopnia pilności do roku 2017
2019 - 2022 4 lata	Aktualizacja ilości odpadów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 10 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za lata 2008 - 2011) (średnio 2,5 %/rok)
2023 - 2026 4 lata	Aktualizacja ilości odpadów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 22 % aktualnej ilości odpadów azbestowych (wg stanu za lata 2008 - 2011)(średnio 5,5 %/rok)
2027 - 2032 6 lat	Aktualizacja ilości odpadów azbestowych
	Aktualizacja – modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego
	Aktualizacja założeń Programu
	Edukacja ekologiczna
	Monitoring realizacji Programu co roku
	Usunięcie 62 % aktualnej ilości odpadów azbestowych (wg stanu za lata 2008 - 2011)(średnio 10,3 %/rok)

Tabela 7 Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Lubraniec

Przedział czasowy	Do 31.XII roku:	Planowana ilość likwidacji azbestu [m ²]	Planowana ilość likwidacji azbestu [Mg]	Planowana ilość likwidacji azbestu [%]	Szacunkowy koszt likwidacji azbestu do 31 XII roku [zł brutto]	
					Wariant I Koszt demontaż + transport + unieszkodliwienie (składowania)	Wariant II Koszt Transport + unieszkodliwienie (składowanie)
2012 rok	2012	2 855,9	31,4	0,7	43 888	18 185
2013 - 2015 3 lata	2015	5 303,8	58,3	1,3	81 506	33 772
2016 - 2018 3 lata	2018	16 319,3	179,5	4	250 787	103 913
2019 - 2022 4 lata	2022	40 798,2	448,8	10	626 967	259 783
2023 - 2026 4 lata	2026	89 755,9	987,3	22	1 379 327	571 524
2027 - 2032 6 lat	2032	252 948,5	2 782,4	62	3 887 194	1 610 657
RAZEM: 2012 - 2032 21 lata	do 2032	407 981,5	4 487,8	100	6 269 668	2 597 835

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Gminy Lubraniec w latach 2012 – 2032

Źródło: Opracowanie własne

Harmonogram oceny stanu możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Istnieją trzy stopnie pilności określające termin utylizacji substancji szkodliwych:

I -stopień - wymiana wymagana bezzwłocznie

Zadanie:

usunięcie 18,6 Mg azbestu

II -stopień - ponowna ocena wymagana w czasie 1 roku

Zadanie:

ponowna ocena stanu azbestu II stopnia wg ankiet inwentaryzacyjnych

III – stopień – ponowna ocena w terminie do 5 lat

Zadanie:

przeprowadzenie ponownej oceny stanu azbestu III stopnia do roku 2017.

9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem z terenu Gminy Lubraniec wyrobów i odpadów zawierających azbest. Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Środki na prace związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest z terenu Gminy mogą być pozyskiwane z Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Innym źródłem finansowania może być kredyt preferencyjny z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujący się m. in. niższym od komercyjnego oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału. Taką formę zapewnia Bank Ochrony Środowiska S.A., który jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych.

Zgodnie z zapiskami „POKzA”:

„ ... Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty: ze środków własnych gminy, środków właścicieli nieruchomości, przy udziale dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy ...”.

¹ Przedstawione możliwości i zasady finansowania są zgodne ze stanem na dzień 27.07.2012 r.

„ ... Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego ...”.

Gmina Lubraniec powinny wspierać organizacyjnie i finansowo działania mieszkańców, którzy zdecydowali się usunąć pokrycia dachowe, wykonane w formie płyt azbestowo - cementowych.

Do tego celu należy podjąć decyzję w kwestii wyboru wariantu dofinansowania. Dofinansowanie działań demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy jest zależne od możliwości finansowych jednostki i środków finansowych zarezerwowanych w budżecie. Warianty te mogą być jedynie wspomagane poprzez kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz dotacje z WFOŚiGW, opisane w dalszej części rozdziału:

- **I wariant:** dofinansowanie demontażu; transportu i unieszkodliwiania azbestu zebranego z terenu Gminy Lubraniec
- **II wariant:** dofinansowanie transportu i unieszkodliwiania azbestu zebranego z terenu Gminy Lubraniec.

Sugeruje się w początkowych latach realizacji Programu dofinansowanie wg wariantu II z założeniem jednak możliwości aktualizacji systemu dofinansowania w następnych latach realizacji programu i realizowanie go wg wariantu I.

Szacunkowe koszty realizacji wariantu I i II zostały przedstawione tabeli Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Lubraniec w rozdz. 8.

Pomoc ta powinna mieć formę dopłaty do transportu i unieszkodliwiania płyt eternitowych. Warunkiem otrzymania kredytu lub dotacji byłoby przestrzeganie zasad ustalonych w regulaminie dofinansowania transportu i unieszkodliwiania azbestu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej www.nfosigw.gov.pl

Usuwanie wyrobów zawierających azbest znalazło się na liście programów priorytetowych Ochrona ziemi – Gospodarowanie Odpadami innymi niż komunalne finansowanym ze środków krajowych.

Celem programu jest wzrost ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest. Dofinansowane są przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Wdrażanie programu odbywa się w latach 2010 - 2016. Terminy składania wniosków dla wnioskodawców określają indywidualnie WFOŚiGW i umieszczają na swojej stronie internetowej. Beneficjentami programu są jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Szczegółowe zasady udzielania dofinansowania, a także formularze wniosków można znaleźć na stronie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.wfosigw.torun.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do roku 2013 włącznie udzielać będzie dotacji w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

W roku 2011 dofinansowywanie odbywało się na następujących zasadach:

O dofinansowanie mogą ubiegać się **Gminy** (jednostki samorządu terytorialnego). Dofinansowanie udzielane jest na przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Do dofinansowania mogą zostać zgłoszone zadania realizowane:

- na obiektach budynków użyteczności publicznej, których właścicielem jest jednostka samorządu terytorialnego zaliczanych do niżej wymienionych grup:

- **I grupa: placówki oświatowe** (przedszkola, szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, placówki artystyczne – ogniska artystyczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom, zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne, kolegia pracowników służb społecznych);
- **II grupa:** inne obiekty użyteczności publicznej (ośrodki ochrony zdrowia, pomocy społecznej oświaty, kultury, bezpieczeństwa publicznego);
- **III grupa:** inne obiekty użyteczności publicznej będące własnością Gminy/Powiatu/Urzędu Marszałkowskiego.

- na obiektach których właścicielami są osoby fizyczne, jednostki sektora finansów publicznych, kościoły i związki wyznaniowe oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.

Jednostka samorządu terytorialnego realizująca projekt w imieniu podmiotów: osób fizycznych, jednostek sektora finansów publicznych, kościołów i związków wyznaniowych oraz wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych składa wnioski o dofinansowanie oraz ponosi pełną odpowiedzialność za merytoryczną, formalno - prawną i finansową realizację zadania. Dofinansowanie zakłada pokrycie pełnych kosztów kwalifikowanych, lecz nie więcej jak 1 000 zł do każdej tony unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów zawierających azbest. Do kosztów kwalifikowanych zalicza się:

- demontaż pokrycia dachowego lub elewacji zawierających azbest,
- transport odpadów niebezpiecznych z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia;
- unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów niebezpiecznych.

Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania jak i dokładne terminy składania wniosków w latach kolejnych można będzie znaleźć na stronie funduszu www.wfosigw.torun.pl.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

www.minrol.gov.pl

W ramach osi III – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej - Odnowa i rozwój wsi mogą zostać dofinansowane działania mające na celu poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno - kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
2. kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
3. budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
4. zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
5. odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
6. kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Beneficjentem jest osoba prawna: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub inny związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).

Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowanych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł w okresie realizacji Programu.

Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł.

Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 75 % kosztów kwalifikowanych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25 % kosztów kwalifikowanych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

Szczegóły udzielania dofinansowania można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2013

www.mrr.gov.pl

Przedsięwzięcie usunięcia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest może zostać dofinansowane w ramach:

Osi priorytetowej 2 – Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska.

Celem osi jest poprawa jakości środowiska przyrodniczego, jego racjonalne kształtowanie i zachowanie zasobów naturalnych dla polepszenia warunków życia mieszkańców i stanowienia korzystnych warunków dla rozwoju gospodarki, przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju.

W ramach osi priorytetowej 2 mogą zostać dofinansowane przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami, w tym: skierowane na zapobieganie powstawaniu odpadów, segregację i odzysk odpadów, których powstania nie można uniknąć, unieszkodliwianie odpadów. Wsparcie będzie kierowane na tworzenie kompleksowych systemów racjonalnego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zintegrowanej infrastruktury do prowadzenia segregacji i selektywnej zbiórki odpadów, transportu odpadów, ich odzysku, recyklingu, składowania i unieszkodliwiania w inny sposób niż składowanie, w tym połączonego z odzyskiem energii.

Beneficjentami programu mogą być: jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, parki krajobrazowe, spółki wodne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa.

Oś priorytetowa 3 – Rozwój infrastruktury społecznej

Celem osi jest:

- poprawa jakości i dostępności usług społecznych poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną (edukacyjną, zdrowia, pomocy społecznej, kultury), w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

W ramach osi priorytetowej, dla poprawy jakości kształcenia, zakłada się wsparcie rozwoju i unowocześniania infrastruktury edukacyjno – wychowawczej, w tym: w zakresie szkolnictwa wyższego, wsparcie będzie dotyczyć: budowy, rozbudowy i modernizacji oraz wyposażenia obiektów szkół, związanych z działalnością dydaktyczną. Przedsięwzięcia związane z budową, modernizacją i wyposażeniem: bibliotek, obiektów sportowych, domów studenckich i innych elementów ważnych dla osiągania wysokich standardów kształcenia. wspieranie przedsięwzięć skierowanych na rozbudowę i unowocześnienie obiektów oraz poprawę wyposażenia placówek oświatowych i wychowawczych pozostałych poziomów kształcenia.

Beneficjentami programu mogą być: Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, szkoły wyższe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia (tzn. podmioty

dostarczające świadczenia gwarantowane w ramach kontraktu z Instytucją Finansującą Publiczne Świadczenia Zdrowotne, np. NFZ), instytucje kultury, inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.

Oś priorytetowa 7 – Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

Celem osi jest ożywienie gospodarcze i społeczne oraz odnowa infrastrukturalna i architektoniczno - urbanistyczna zdegradowanych części miast, terenów i obiektów przemysłowych i powojkowych.

W ramach priorytetu zakłada się wspieranie działań rewitalizacji takich terenów (obszarów), skierowanych na poprawę warunków codziennego życia mieszkańców, skutkujących ich aktywizacją społeczno - gospodarczą, przy jednoczesnym zachowaniu, przywróceniu ich wartości kulturowych i historycznych. Wsparcie obejmie unowocześnianie zagospodarowania infrastrukturalnego oraz renowacje obiektów, w tym renowacje wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w zakresie odnowy części głównej struktury budynku, instalacji technicznych, innych działań mających na celu oszczędność energetyczną).

W dziedzinie mieszkalnictwa wspierana będzie renowacja i zmiana wykorzystania istniejących budynków, stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, dla udostępnienia nowoczesnych, socjalnych mieszkań dobrej jakości, uwzględniających obniżenie zużycia energii, w pierwszej kolejności dla zaspokojenia potrzeb grup społecznych o niższych dochodach, osób o szczególnych potrzebach.

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, szkoły wyższe, instytucje kultury, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwo Budownictwa Społecznego (TBS), MŚP.

BOŚ Bank

www.bosbank.pl

Kredyty we współpracy z WFOSiGW

Przedmiot kredytowania

Inwestycje dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest, tj.:

- wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, utylizacji, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji)
- budowa wodociągów w technologii rur bezazbestowych, w miejsce wodociągów z rur azbestowych

Procedura

Kredyty przeznaczone są dla jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych; wnioski kredytowe składane są w Oddziale Banku.

Warunki kredytowania

- kwota kredytu: do 50 000 PLN, i nie więcej niż 90 % kosztu całkowitego inwestycji,
- okres kredytowania: do 60 miesięcy,
- okres realizacji zadania: do 18 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy,
- spłata kredytu: odsetki płatne miesięcznie, karencja w spłacie rat kapitałowych do 6 miesięcy od daty zakończenia inwestycji,
- oprocentowanie: WIBOR 3M pomniejszony o 1 punkt procentowy,
- prowizja: 1,5 % wartości przyznanego kredytu, nie mniej niż 100 PLN.

Umowa zawarta na czas określony - do 31.12.2013 r.

Kredyt EKOodnowa dla Firm to długoterminowe finansowanie przeznaczone na realizowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie wartości jego majątku trwałego poprzez realizację inwestycji przyjaznych środowisku, w tym:

- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- Termomodernizację obiektów usługowych i przemysłowych,
- Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- Pozostałe projekty inwestycyjne o charakterze proekologicznym.

Do kogo skierowany jest kredyt?

- Przedsiębiorców z sektora MŚP, w tym mikroprzedsiębiorstwa,
- Klientów posiadający rachunek w BOŚ S.A. (w przypadku nie posiadania zalecane jest założenie rachunku),
- Klientów, którzy złożą wniosek wraz z niezbędną dokumentacją,
- Klientów posiadający zdolność kredytową tj. zdolność do spłaty kredytów i innych rodzajów finansowania wraz z odsetkami w terminach i na warunkach określonych w umowie
- Klientów posiadający prawne zabezpieczenia zwrotu kredytu.

Warunki kredytu:

- **Przeznaczenie:** finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska mających na celu zwiększenie wartości majątku trwałego
- **Okres finansowania: do 10 lat**, ustalany w zależności od planowanego okresu realizacji inwestycji oraz oceny zdolności kredytowej Klienta
- **Waluta:**
 - PLN,
 - EUR,
 - kredyty denominowane do EUR,
- **Kwota kredytu:** 85 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 250 000 EUR lub równowartość w PLN
- **Karencja w spłacie kapitału:** do 2 lat

- **Splata kredytu:** w miesięcznych lub kwartalnych ratach

Korzyści płynące z kredytu z linii KfW5

- Możliwość rozłożenia kosztów inwestycji na wiele lat, dzięki **długiemu okresowi finansowania inwestycji**, co pozwala na dopasowanie spłat kredytu do możliwości finansowych Firmy
- Brak określonej minimalnej i maksymalnej kwoty kredytowanego przedsięwzięcia
- Wymagany tylko 15 % wkład środków własnych
- Korzystne **oprocentowanie**
- Możliwość karencji w spłacie kapitału nawet do 2 lat
- Możliwość łączenia różnych źródeł finansowania - kredyty z linii KfW5 mogą współfinansować projekty wsparte środkami z Unii Europejskiej

Linia SME Finance Facility Phase 2 oferowana przez KfW jest dofinansowana przez Council of Europe Development Bank (CEB), a także wspierana przez Komisję Europejską

Spis tabel

Nr tabeli	Opis	Nr strony
1	<i>Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie Gminy Lubraniec – zestawienie ogólne</i>	13
2	<i>Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Lubraniec</i>	14
3	<i>Inwentaryzacja ilości azbestu wg stopnia pilności wymiany</i>	18
4	<i>Szacunkowe koszty związane z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych</i>	21
5	<i>Główne założenia Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Lubraniec</i>	24
6	<i>Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu</i>	26
7	<i>Harmonogram usuwania azbestu z terenu Gminy Lubraniec</i>	27

Spis wykresów

Nr wykresu	Opis	Nr strony
1	<i>Ilość zinwentaryzowanego azbestu na terenie Gminy Lubraniec wg stopnia pilności w Mg</i>	13
2	<i>Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² ogółem w poszczególnych miejscowościach Gminy Lubraniec</i>	16
3	<i>Ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest w m² wg poszczególnych kategorii stopnia pilności wymiany w poszczególnych miejscowościach Gminy Lubraniec</i>	17
4	<i>Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Gminy Lubraniec w latach 2012 – 2032</i>	27

Spis załączników do Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Lubraniec

Nr załącznika	Opis
1	<i>Karta przekazania odpadu – wzór</i>
2	<i>Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania</i>
3	<i>Wzór – Informacja o wyrobach zawierających azbest</i>
4	<i>Wzór – ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest</i>

ZAŁĄCZNIKI

**Załącznik nr 1 do Programu Usuwania Azbestu
i Wyrobów zawierających Azbest
dla Gminy Lubraniec**

Karta przekazania odpadu - wzór

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon / fax	Telefon / fax ^d	Telefon / fax
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f		
Kod odpadu:	Rodzaj odpadu:	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzenie przekazania odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a	Potwierdzam przyjęcie odpadu
Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 08.12.2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010, nr 249, poz. 1673)

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- ^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- ^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- ^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

**Załącznik nr 2 do Programu Usuwania Azbestu
i Wyrobów zawierających Azbest
dla Gminy Lubraniec**

WZÓR

**OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB
WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA**

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.
Oznakowanie wzorowane na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478 EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górnej (h1 = 40 % H) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolnej (h2 = 60 % H) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”

**Załącznik nr 3 do Programu Usuwania Azbestu
i Wyrobów zawierających Azbest
dla Gminy Lubraniec**

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres
3. Rodzaj zabudowy³⁾
4. numer działki ewidencyjnej⁴⁾
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾
8. Stopień pilności⁷⁾
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾
 - nazwa i numer dokumentu
 - data ostatniej aktualizacji
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu
8. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁹⁾

Data

(podpis)

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno – gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu.
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest z dn. 02.04.2004 r. Dz. U. 2010, nr 162, poz. 1089.
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę dokumentu oraz datę jego ostatecznej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej

**Załącznik nr 4 do Programu Usuwania Azbestu
i Wyrobów zawierających Azbest
dla Gminy Lubraniec**

WZÓR

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Rodzaj zabudowy¹

Numer działki ewidencyjnej / obrębu ewidencyjnego³

Nazwa, rodzaj wyrobu⁴

Ilość wyrobu⁵

Data sporządzenia poprzedniej oceny

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1 000 kg/m ³)	25	
4	pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	ścista struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	

IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V			
	Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	0	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)		
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA

W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności

Stopień I – od 120 punktów

(wymagane pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie)

Stopień II – od 95 punktów do 115 punktów

(wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku)

Stopień III – do 90 punktów

(wymagana ocena w terminie do 5 lat)

Oceniający
nazwisko i imię

miejsowość / data

Właściciel / Zarządca
podpis

Adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo - cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo - kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo - kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2 , m^3 , mb).
- 5) należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.